

1 iyun Uşaqları

Beynəlxalq Müdafiə Günüdür

XX əsr tarixə elmin, texnikanın, ictimai-siyasi fikrin, iqtisadiyyatın, ümumiyyətlə, həyatın bütün sahələrinin inqilabi sıçrayışları əsri kimi daxil olmuşdur. XX əsrde dünyada müstəmləkə sistemi bütünlükə ləğv olunmuş, onlarla yeni müstəqil dövlət

Bütün bunlara görə gələcəyin qurucuları olan uşaqları haqsızlıqlardan qorumaq bəşəriyyəti daim narahat edən məsələlərdəndir. İyunun 1-ni Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü elan etmək də bu zərurətdən doğmuşdur. Beynəlxalq əla-

yaya 189 ölkə qoşulub. Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul olunmuşdur. Ölkəmizdə uşaq hüquqlarının qorunması, uşaqların sağlamlığı problemlərinin həlli onların təhsili və tərbiyəsinin işinin təşkilində Azərbaycan Respublikasının birinci xanımı, YUNESKO-nun və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fonduun çox böyük rolu vardır. Heydər Əliyev Fondu uşaqlarla əlaqədar bir sıra proqramlar və layihələr həyata keçirmişdir və keçirməkdədir.

Konvensiyanın əsas ideyası, məqsədi uşaq şəxsiyyətidir. Konvensiyada əsas müddəə uşaqın maksimum müdafiəsidir. Bununla yana-

dünya xəritəsində öz yerini tutmuşdur. Buna baxmayaq XX əsrde insanlar, xüsusiylə, uşaqlar daha çox təcavüzə, zorakılığa, irqi və dini ayrı-seçkiliyə, deportasiyaya və soyqırımlara məruz qalmışlar. XX əsrde baş vermiş tarixdə ən dağdıcı iki dünya müharibəsi, lokal müharibələr, dini, irqi və etnik zəmində toqquşmalar aparteid, soyqırımlar yüz minlərlə uşağı valideyn himayəsindən məhrum etmiş, onların həyatına son qoymuş, uşaqlarla münasibətdə ən adı hüquqlar kobudcasına pozulmuşdur. Bu gün də dünyanın bir çox ölkələrində uşaqlar aqlıdan əziyyət çəkir, on minlərlə uşaq qida çatışmamazlığından vaxtından tez həyatdan gedir. Uşaqların narkotikarət baronlarının qurbanlarına çevriləsi, uşaq alveri, uşaqların bədən orqanlarının çıxarılaraq satılması kimi insanlığa yaraşmayan hərəkətlər azalmaq bilmir. Erməni faşistləri minlərlə azərbaycanlı uşağıni xüsusi amansızlıqla qətlə yetirmiş, onlara qarşı misli görünməmiş zorakılıqlar törətmışlər. Hazırda Əfqanistanda, ərəb ölkələrində, mərkəzi və şimali Afrika ölkələrində baş verən xaos yüz minlərlə uşaqın məhv olmasına getirib çıxarır.

mətdar günlər içərisində da-ha qədim tarixə malik olan da məhz bu gündür. Həmin günün qeyd olunması haqqında qərar Sovet İttifaqının təklifi ilə Beynəlxalq Demokratik Federasiyasının 1949-cu ilin noyabrında keçirilmiş xüsusi sessiyasında qəbul olunmuşdur. Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü ilk dəfə 1950-ci ilin 1 iyununda qeyd olunmuşdur.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı bu təşəbbüsü bəyənmiş və uşaqların hüquqlarını, həyat və sağlamlıqlarını öz fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərindən biri kimi elan etmişdir.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Uşaq hüquqları haqqında Konvensiya" adlı sənədi uşaqların hansı ölkədə yaşamasından asılı olmayaq onların hüquqlarını tam əhatə edir. Konvensiyaya qoşulan dövlətlər onun müdədələri ilə hüquqi nöqtəyi nəzərdən razılışdıqlarını bəyan ediblər, yeni bu müdədələri yerinə yetirmək öhdəliyini öz üzərlərinə götürürler. Onlar uşaq hüquqlarının qorunması sahəsində gördükleri tədbirlər barədə vaxtaşırı olaraq Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnsan Hüquqları haqqında Komitəsinə hesabat təqdim edirlər. Hazırda uşaq hüquqları ilə bağlı qeyd olunan Konvensi-

şı, Konvensiya iştirakçı ölkələri uşaqların öz ölkəsinin sosial-siyasi həyatında daha fəal və yaradıcı iştirakına imkan verən şəraitini yaratmağa çağırır.

Konvensiyanın mühüm prinsipi irqi ayrı-seçkiliyə yol verməməkdir. Uşaqlar irqindən, dərisinin rəngindən, cinsindən, mənşeyindən, əmlak vəziyyətindən, özlərinin və valideynlərinin sağlamlıq vəziyyətindən asılı olmayaraq öz hüquqlarından istifadə etməlidirlər.

Uşaqın bütün hüquqları əhəmiyyətlidir. Bununla belə, bəzi hüquqlar daha vacib hesab edilir. Bunlar ilk növbədə uşaqın yaşamaq hüququ, habelə bərabərlik və onun şəxsi rəyinə hörmət hüququdır.

YUNİSEF-in "XXI əsr üçün gündəlik"—XXI yüzillikdə ətraf mühit və inkişaf üzrə Qlobal Fəaliyyət Proqramında deyilir ki, "Uşaqların gələcəkdə yaşılların qeyri-kamil dünyasının passiv qurbanları rolunu oynamaması üçün onlar öz hüquqlarını bilməli, gələcək üçün öz məqsədlərini başa düşməli və buna uyğun hərəkət etməlidirlər.

Azərbaycan dövləti uşaqları ilə əlaqədar Konvensiyanın müdədələrini yerinə yetirmək, uşaqların hüquqlarını qorumaq, onların vətənimizə

layiq övladlar kimi yetişməsini təmin etmək üçün lazımlı gələn bütün tədbirləri həyata keçirir. Bu sahəni tənzimləmək üçün "Uşaq Hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul olunmuşdur. Ölkəmizdə uşaq hüquqlarının qorunması, uşaqların sağlamlığı problemlərinin həlli onların təhsili və tərbiyəsinin işinin təşkilində Azərbaycan Respublikasının birinci xanımı, YUNESKO-nun və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fonduun çox böyük rolu vardır. Heydər Əliyev Fondu uşaqlarla əlaqədar bir sıra proqramlar və layihələr həyata keçirmişdir və keçirməkdədir.

Fondun dəstəyile həyata keçirilən "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" layihəsi çərçivəsində respublikamızın bütün bölgələrində yeni məktəblər tikilmiş, təmir olunmuş, müasir avadanlıqlarla təmin olunmuşdur.

Heydər Əliyev Fonduun digər layihəsi olan "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı" proqramında uşaq müəssisələrində yaşayışın, təhsilin və asudə vaxtin təşkilinə xüsusi diqqət yetirilir.

Heydər Əliyev Fondu uşaq bağçalarının, ümumiyyətdə, məktəbəqədər təlim müəssisələrinin işinin yaxşılaşmasına da hər cür yardım göstərir. Bu il fevral ayının 27-də Fondun «Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin inkişafı» proqramının təqdimati keçirilib. Son illərdə Fond 20 uşaq bağçası təkib avadanlıqlarla təmin edərək körpələrin ixtiyarına verib.

Heydər Əliyev Fondu uşaqların sağlamlığı keşiyində durmağı özünün əsas vəzifələrindən sayır. Hər il yüzlərlə xəstə uşaq Fondu maliyyə dəstəyi ilə ölkəmizdə, ehtiyac olduqda xarici ölkələrdə yüksək səviyyəli müalicə alır.

Fondun "Talasemiyasız həyat naminə" layihəsi əsasında 2009-cu ildən istifadəyə verilmiş müvafiq tibbi mərkəz talasemiyə xəstəliyinə düber olmuş uşaqların əsl dayağına çevrilmişdir.

Hər il Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü ölkəmizdə geniş şəkildə qeyd olunur. Uşaqlar bizim, vətənimizin gələcəyidir. Onların hüquqlarını qorumaq hamimizin müqəddəs vəzifəsidir.

Qüdrət SƏMƏDOV.
Foto S. Umuyevindir.

Təbiəti qoruyaq

23 may Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi işçilərinin peşə bayramıdır. On üç il əvvəl respublikada həyata keçirilən struktur islahatları çərçivəsində ətraf mühitin qorunması və təbii ehtiyatlardan istifadənin ayrı-ayrı aspektləri ilə məşğul olan və fəaliyyətində qismən bir-birini təkrarlayan Dövlət Ekologiya və Təbii Ehtiyatlardan İstifadəyə Nezəret komitəsi, "Azərmeşe" İstehsalat birlüyü, Geolojiya komitəsi, "Azerbaijani" dövlət konserni və Dövlət hidrometeorologiya komitəsi ləğv edilib və onların bazasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 may 2001-ci il tarixli Fermanı ilə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yaradılıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Əsasnaməsi respublika Prezidentinin 18 sentyabr 2001-ci il tarixli Fermanı ilə təsdiq edilmişdir.

2007-ci il mayın 16-da Prezident İlham Əliyev tərəfindən hər il may ayının 23-nün Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin peşə bayramı günü təsis edilməsi haqqında sərəncam imzalanıb.

Nazirliyin 11 sayılı Ərazi Ekologiya və Təbii Sərvətlər Şöbəsinin kollektivi öz peşə bayramlarını yüksək səviyyədə qeyd edir. Ətraf Mühitin Mühafizəsi ilə əlaqədar hər bir vətəndaşı yaşlılığının qorunmasında diqqətli olmağa, təbiətin çirkənməsinə, məhv edilməsinə şərait yaranan hallara biganə qalmağa çağırırıq.

Yusif QULİYEV,
11 sayılı ƏETSS-nin
monitorinq sektorunun
müdiri.

Bilirsinizmi?

Qafqaz regionunda flora və faunanın, təbii sərvətlərin bolluğu görə ən zəngin ölkə Azərbaycandır. Müxtəlif iqlim qurşaqlarının olması ölkənin bioloji müxtəlifliyinin zənginliyində daha aydın hiss olunur. Respublika ərazisində 4.500 növə kimi bitki qeydə alınmışdır ki, bu da Qafqazın növ tərkibinin 65 faizi qədərini təşkil edir. Eyni zamanda, Qafqaz regionunda rast gəlinən 600 növ endemik bitkidən 468-i Azərbaycan florasına aiddir.